

Verstuurd per e-mail

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. de heer S.P.R.A. van Weyenberg
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 22 juni 2018

Ref: B18.20

Betreft: Consultatie initiatiefwet tot vergroten inspraak pensioendeelnemers over uitsluitingsbeleid en verantwoord beleggingsbeleid

Geachte heer Van Weyenberg,

Graag maakt Eumedion, het corporate governance en duurzaamheidsforum voor institutionele beleggers, gebruik van de mogelijkheid om te reageren op het consultatiedocument d.d. 28 mei 2018 inzake het initiatiefwetsvoorstel Van Weyenberg tot het vergroten van inspraak voor deelnemers van pensioenfondsen (hierna: wetsvoorstel). In het wetsvoorstel wordt geregeld dat verantwoordingsorganen en belanghebbendenorganen een goedkeuringsrecht krijgen ten aanzien van het uitsluitingsbeleid en een adviesrecht ten aanzien van het verantwoord beleggingsbeleid (met uitzondering van het uitsluitingsbeleid). Hoewel Eumedion begrip heeft voor de achterliggende doelstelling van het wetsvoorstel om het beleggingsbeleid van pensioenfondsen beter te laten corresponderen met de voorkeuren van de deelnemers, heeft zij wel twijfels over de voorgestelde vormgeving van de inspraak door deelnemers. Hieronder gaan wij hier nader op in.

1. Dialoog met verantwoordingsorganen en belanghebbendenorganen belangrijk

Ten behoeve van hun oudedagvoorziening bouwen miljoenen Nederlanders – veelal wettelijk verplicht – via pensioenfondsen collectief vermogen op. Pensioenfondsen beleggen dit vermogen indirect of direct voor rekening en risico van hun deelnemers en hebben een fiduciaire verantwoordelijkheid richting deze deelnemers. Pensioenfondsen dienen prudent om te gaan met het aan hen ter beschikking gestelde vermogen, dat wil zeggen dat een goed rendement moet worden behaald tegen een verantwoord risico binnen de kaders van de eigen gestelde eisen van verantwoord beleggen. De initiatiefnemer wijst er terecht op dat het van belang is dat pensioenfondsen bij de invulling van hun taak aansluiten bij de wensen van de deelnemers. Zoals in de conceptmemorie van toelichting wordt onderkend, moet in het jaarverslag verantwoording worden afgelegd over het verantwoord beleggingsbeleid en gaan sommige pensioenfondsen al vrijwillig met hun deelnemers in overleg over het verantwoord beleggingsbeleid. Eumedion meent dat het belangrijk is dat pensioenfondsen via hun verantwoordingsorganen en belanghebbendenorganen nagaan of het gevoerde beleid inzake verantwoord en duurzaam beleggen aansluit bij de wensen van de deelnemers en daarover de dialoog aangaan met deze organen. Eumedion is er voorstander van dat meer pensioenfondsen vrijwillig de dialoog aangaan met hun verantwoordingsorganen en belanghebbendenorganen over het verantwoord beleggingsbeleid. Dat kan onder de bestaande wet- en regelgeving al en er zijn (zoals hierboven is aangegeven) ook al pensioenfondsen die dit doen. Tegen deze achtergrond vraagt Eumedion zich af of een adviesrecht wel echt noodzakelijk is.

2. Goedkeuringsrecht over uitsluitingsbeleid doet geen recht aan achterliggende doelstelling van het wetsvoorstel

Volgens de conceptmemorie van toelichting kunnen verantwoordingsorganen en belanghebbendenorganen er via een goedkeuringsrecht over het uitsluitingsbeleid (onder meer) voor zorgen dat pensioenfondsen bepaalde ondernemingen of sectoren uitsluiten van hun beleggingsportefeuille. Gesuggereerd wordt dat een onderneming of sector voortaan in opdracht van het verantwoordingsorgaan of belanghebbendenorgaan kan worden uitgesloten. Eumedion deelt deze interpretatie niet. Door middel van een goedkeuringsrecht kan immers alleen worden voorkomen dat bepaalde ondernemingen of sectoren worden uitgesloten van de beleggingsportefeuille. In feite komt het goedkeuringsrecht neer op het recht om een voorstel van het bestuur tot uitsluiting van bepaalde ondernemingen of sectoren te vetoën. Het behelst geen recht voor verantwoordingsorganen of belanghebbendenorganen om een voorstel tot uitsluiting van bepaalde ondernemingen of sectoren te doen. Als het bestuur geen voorstel doet tot uitsluiting van een bepaalde ondernemingen of sectoren, dan heeft het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan geen enkele (juridische) mogelijkheid om het bestuur te bewegen het uitsluitingsbeleid aan te passen. Nog afgezien van het bovenstaande, kleven aan een

goedkeuringsrecht over het uitsluitingsbeleid de nodige bezwaren. In de conceptmemorie van toelichting valt te lezen dat er niet voor is gekozen om het verantwoordingsorgaan een goedkeuringsrecht te geven ten aanzien het verantwoord beleggingsbeleid. Als reden wordt gegeven dat het risico dan bestaat dat het verantwoordingsorgaan als medebeleidsbepaler wordt gezien. Het gevolg hiervan is dat moet worden voldaan aan de wettelijke eisen die worden gesteld aan medebeleidsbepalers, zoals geschiktheidseisen. In de conceptmemorie van toelichting wordt erop gewezen dat dit een onnodig hoge drempel zou kunnen opwerpen voor mensen om lidmaatschap van een verantwoordingsorgaan te ambiëren. Eumedion ziet niet in waarom voornoemde bezwaren wel opgaan bij een goedkeuringsrecht over het beleggingsbeleid maar niet bij een goedkeuringsrecht over het uitsluitingsbeleid. Een ander bezwaar dat kleeft aan een goedkeuringsrecht over het uitsluitingsbeleid, is dat hierdoor de verwezenlijking van de fiduciaire verantwoordelijkheid door pensioenfondsen onder druk kan komen te staan. Zoals hierboven reeds is aangegeven, kan door middel van een goedkeuringsrecht een voorstel van het bestuur tot uitsluiting van bepaalde ondernemingen of sectoren worden afgekeurd. Dit recht doorkruist de primaire verantwoordelijkheid van pensioenfondsbesturen om een beleggingsbeleid te voeren dat in het belang is van alle deelnemers van dat pensioenfonds.

3. Het begrip verantwoord beleggingsbeleid zou moeten worden verbreed

Mocht de initiatiefnemer tot de conclusie komen dat een adviesrecht voor verantwoordingsorganen en belanghebbendenorganen ten aanzien van het verantwoord beleggingsbeleid noodzakelijk is dan wil Eumedion nog de volgende opmerkingen maken. Het valt Eumedion op dat de invulling van het begrip verantwoord beleggingsbeleid beperkt is tot milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Wat Eumedion betreft is deze invulling te beperkt. Uit de conceptmemorie van toelichting volgt dat voor de invulling van het begrip verantwoord beleggingsbeleid is aangesloten bij de Code Pensioenfondsen en de Pensioenwet. Eumedion vindt het teleurstellend dat niet is aangesloten bij de aankomende Europese regelgeving, IORP II.¹ Vanaf 13 januari 2019 moeten instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening, kort gezegd pensioenfondsen en premiepensioeninstellingen, in een verklaring voor beleggingsbeginselen aangeven op welke wijze in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met milieu-, sociale en governancefactoren.² Anticipatie hierop ligt wat ons betreft voor de hand. Daar komt bij dat door steeds meer institutionele beleggers, zo ook de deelnemers van Eumedion, een (maatschappelijk) verantwoord beleggingsbeleid wordt toegepast. Deze beleggers hebben gemeen dat zij voor het behalen van financieel rendement ook niet-financiële risico's en kansen meewegen. In dat kader kijken deze beleggers niet alleen naar milieu en sociale aspecten maar ook naar corporate governance. Dit is ook in lijn met de

---

¹ Richtlijn 2016/2341/EU van het Europees parlement en de Raad van 14 december 2016 betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioen-voorziening (IBPV's) (PbEU 2016, L 354).

² Art. 30 IORP II.

herziene richtlijn aandeelhoudersrechten en het voorontwerp ter implementatie van deze richtlijn.³ Gelet op het voorstaande is Eumedion er voorstander van dat het begrip verantwoord beleggingsbeleid wordt verbreed naar ook governance.

4. Afsluitende opmerking: verhouding met Europese regelgeving verdient aandacht

Het wetsvoorstel⁴ schrijft voor dat het uitsluitingsbeleid ten minste tweejaarlijks moet worden geëvalueerd en geactualiseerd. In de conceptmemorie van toelichting wordt helaas niet toegelicht waarom voor deze termijn is gekozen. Met het oog op het voorkomen van onnodige administratieve lasten voor pensioenfondsen lijkt het logisch om in het wetsvoorstel aan te sluiten bij de driejaarstermijn voor de herziening van de verklaring inzake beleggingsbeginselen uit IORP II.⁵ Eumedion pleit ervoor om het wetsvoorstel op dit punt aan te passen. Daarnaast vindt Eumedion het meer in algemene zin wenselijk dat in de memorie van toelichting aandacht wordt besteed aan de samenhang tussen het wetsvoorstel en bestaande en toekomstige Europese regelgeving, zoals IORP II, de herziene richtlijn aandeelhoudersrechten, de marktmisbruikverordening⁶ en het voorstel voor een verordening over de informatieverschaffing met betrekking tot duurzame beleggingen en duurzaamheidsrisico's.⁷

Eumedion zou het zeer op prijs stellen als bovenstaande punten worden betrokken in de voorbereiding van het definitieve wetsvoorstel. Wij zijn uiteraard graag bereid ons commentaar mondeling nader toe te lichten. Onze contactpersonen zijn Diana van Kleef (diana.vankleef@eumedion.nl, tel. 070 2040 302) en Daan Spaargaren (daan.spaargaren@eumedion.nl, tel. 070 2040 305).

Met vriendelijke groet,

Drs. Rients Abma
Directeur Eumedion
Zuid Hollandlaan 7
2596 AL DEN HAAG

---

³ Richtlijn 2017/828/EU van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2017 tot wijziging van richtlijn 2007/36/EG wat het bevorderen van de langetermijnbetrokkenheid van aandeelhouders betreft (PbEU 2017, L132). Het voorontwerp is te raadplegen via: <https://www.internetconsultatie.nl/langetermijnbetrokkenheidaandeelhouders>.

⁴ Conceptart. 135, lid 4, Pensioenwet en 130, lid 4, Wet verplichte beroepspensioenregeling.

⁵ Art. 30 IORP II.

⁶ Verordening (EU) Nr. 596/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende marktmisbruik (Verordening marktmisbruik) en houdende intrekking van Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad en Richtlijnen 2003/124, 2003/125/EG en 2004/72/EG van de Commissie.

⁷ Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on disclosures relating to sustainable investments and sustainability risks and amending Directive (EU) 2016/2341 (COM(2018) 354 final).